

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΥ

Α Α

«Το Πολιτικό Μανιφέστο του Αγίου Κωνσταντίνου».
*Απομαγνητοφωνημένη ομιλία του πρωτοπρεσβυτέρου
 Κωνσταντίνου Στρατηγόπουλου, στον Ιερό Καθεδρικό Ναό των
 Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Γλυφάδος, στις 20/5/2008.*

Σεβασμιώτατε, σεβαστοί πατέρες, λαέ και άρχοντες του τόπου αυτού· λαέ που υπάρχεις για να κυριαρχείς και να άρχεις των παθών σου· άρχοντες που υπάρχουνε για να άρχετε και του λαού και των παθών σας.

Πριν από τέσσερις-πέντε αιώνες πριν το Χριστό, ο δικός μας μεγάλος φιλόσοφος Πλάτωνας είχε πει μια ιδέα, γράφοντας τα δικά του πλατωνικά ιδεολογήματα στην ιδεατή πολιτεία του. Σκέφθηκε πως θα ήταν πολύ καλό - θα ήθελε πάρα πολύ - οι άνθρωποι ενός τόπου να είναι φιλόσοφοι. Θα ήταν καλύτερη,

σίγουρα, η διοίκηση. Τέσσερις αιώνες μετά το Χριστό, ο Πλάτωνας διαψεύστηκε και ξεπεράστηκε. Ένας αυτοκράτορας δεν έγινε φιλόσοφος, έγινε άγιος.

Γιορτάζοντας σήμερα τη μνήμη του Αγίου Κωνσταντίνου μπορούμε να δούμε αυτή την προοπτική και να κάνουμε τη σύγκριση, με το πώς και γιατί ένας αυτοκράτορας έγινε άγιος, ποιες ήταν οι διεργασίες οι οποίες έγιναν πάνω του και, ακόμη περισσότερο, χρησιμοποιώντας το λόγο του και τα δικά του λεγόμενα, ποιο ήταν -να το πω με τη μοντέρνα λέξη- το δικό του πολιτικό μανιφέστο. Ας το αναφέρω σήμερα, για να καταλάβουμε όσο μπορούμε πιο ενδελεχώς ποια διεργασία συντελέστηκε πάνω του για να γίνει άγιος.

Το βασικό του αξίωμα μέσα από αυτό -όπως το είπα- το πολιτικό του μανιφέστο είναι το εξής: το λέει ο ίδιος: ποιος μπορεί να πετύχει το καλό αν δεν γνωρίζει την αιτία των καλών που είναι ο Θεός; Είναι πραγματικά συγκλονιστικό το ερώτημα. Πώς θα κάνεις καλό για το λαό σου αν δεν ξέρεις την αιτία του καλού και φυσικά καίρια θέση σ' αυτό το δικό του μανιφέστο κατέχει η έννοια της ενότητας, έννοια που όλοι οι άρχοντες τη θέλουν και την επιθυμούν. Ποιο είναι το μοντέλο του Αγίου Κωνσταντίνου για την ενότητα; Λέει εκείνος «η ενότητα της Εκκλησίας είναι προϋπόθεση ευημερίας του κράτους». Αυτό είναι συγκλονιστικό, γιατί ένας φορέας ενότητας μόνο υπάρχει είναι ο τριαδολογικός φορέας ενότητας που βιώνεται μέσα στην Εκκλησία, μέσα από το γεγονός του ένα και του τρία της Αγίας Τριάδας, όπου υπάρχει περιχώρηση, αγάπη και ταπείνωση. Χωρίς λοιπόν Εκκλησία και χωρίς ενότητα της Εκκλησίας, κράτος που έχει ενότητα δεν μπορεί να υπάρξει.

Κι αυτό το μανιφέστο του Αγίου Κωνσταντίνου αγγίζει τον πολιτικό τον λόγο. «Δεν είναι ούτε πρόπον ούτε θεμιτό να φιλονικείτε για μικρά και ασήμαντα πράγματα, ενώ έχετε την ευθύνη της καθοδήγησης του λαού, με συνέπεια να διχογνωμούν τόσο άνθρωποι». Πολιτικός λόγος λοιπόν δε σημαίνει φιλονικία για τα ασήμαντα. Και ταυτόχρονα, αναφερόμενος στις προϋποθέσεις και το ήθος του λόγου, ξεπερνάει αυτό που λέμε εμείς σήμερα «ξύλινο» πολιτικό λόγο. Τέτοιες συζητήσεις προκαλούνται από την ανώφελη φλυαρία της αργίας. «Υπάρχει ο κίνδυνος ο λαός να περιέλθει σε κατάσταση βλασφημίας ή σχίσματος αν ο λόγος είναι περιττός» και όπως το λέμε εμείς σήμερα «ξύλινος». Και μπαίνει στην προοπτική και την ουσία της ποιότητας της διοικήσεως. Αναιρεί τη δικτατορική

συμπεριφορά και ακόμη, όπως θα τη λέγαμε εμείς, τη δικτατορική «δημοκρατία». Λέει «διαφωνώ με την αλαζονική δύναμη, με την υβριστική συμπεριφορά των υπερηφάνων, με αυτούς που έχουν έπαρση, ανταποδίδω όμως τα δέοντα στους αγαθούς, στους ανεξίκακους, στους ταπεινούς». Και κάνει ένα άγγιγμα, θα τολμούσα να πω, στο ανύπαρκτο της πολιτικής ζωής -προσέξτε, στο ανύπαρκτο. «Ο καθένας από εσάς να συγχωρεί τον άλλο». Πόσο σπουδαίο θα ήταν μες στο χώρο του λόγου του πολιτικού και της πολιτικής διεργασίας να υπήρχε η λέξη συγχώρηση. Άγγιγμα λοιπόν στο ανύπαρκτο, κατά τα δεδομένα που βλέπουμε μπροστά μας.

Και ταυτόχρονα ανατρέπει τις προοπτικές και την πίστη των πολιτικών. Υπό ποια έννοια; Οι πολιτικοί πάντοτε πιστεύουν στο αύριο, εκείνος, ο Κωνσταντίνος ο Άγιος, πιστεύει στο Θεό. Γι' αυτό τονίζει και λέει «περί της πίστεως σπουδάζομεν». Και πάλι επανέρχεται στην ενότητα. «Προσπαθώ να ενώσω την προς τα θεία διάθεση όλων των εθνών». Το εργαλείο μέσα από το οποίο θα επιτύχει την ενότητα των εθνών των οποίων άρχει -και είναι αυτοκράτορας πρώτα των παθών του και έπειτα του λαού- είναι ακριβώς το στοιχείο αυτό: η ενότητα μέσα στη θεία διάθεση. Ο άνθρωπος του πολιτικού μάρκετινγκ -θα λέγαμε- ή ο άνθρωπος του μυστικού οφθαλμού; Μια αναμέτρηση την οποία προβάλλει ο μέγας Κωνσταντίνος και άγιος. «Επιδιώκω να πραγματοποιήσω τη διοίκηση αυτού του τόπου με τον απόρρητο οφθαλμό της διανοίας», λέει. Ένα πολύ σπουδαίο στοιχείο. Όχι με πολιτικά διαγράμματα, όχι με πολιτικές ιδεολογίες, όχι με τη θεωρία των πολιτικών συστημάτων, αλλά με αυτή τη χάρη που του έδωσε ο Θεός μέσα του -σε κάθε άνθρωπο την έδωσε- για να λειτουργεί τα του Θεού. Αυτός ο μυστικός οφθαλμός.

Και θέτει μπροστά του και την έννοια της ενότητας· ποια είναι η προϋπόθεση της ενότητας. «Επανέλθετε λοιπόν προς τη μεταξύ σας φιλία και χάρη, αγκαλιάστε όλο το λαό και γνωριστείτε μεταξύ σας, αφού προηγουμένως καθαρίσετε την ψυχή σας». Βλέπετε; Η προϋπόθεση της ενότητας στο χώρο της οποιασδήποτε κοινωνικής ή πολιτικής διεργασίας είναι η κάθαρση των ψυχών - κι αυτό το γεγονός [είναι] τελείως απρόσιτο στα σημερινά δεδομένα. Κι αναφέρεται ο Άγιος Κωνσταντίνος στα κλειδιά του διαλόγου· τόσο απαραίτητος ο διάλογος σε τόπους δημοκρατικής διεργασίας. «Ας ζητήσει συγχώρηση όποιος κάνει βιαστικές ερωτήσεις ή δίνει βιαστικές απαντήσεις». Αλήθεια, πόσο σπουδαίο θα ήταν αυτό το στοιχείο για το

χώρο και την έκφραση του σημερινού πολιτικού διαλόγου. Κι αγγίζει το μεγάλο· το πώς ένας άρχοντας αγγίζει το πρόσωπο του λαού. Την εποχή εκείνη υπήρχε η έννοια της χαράξεως του προσώπου, αν κάποιος καταδικαζόταν για κάποιο μεγάλο έγκλημα, ήταν εγγεγραμμένος, ήταν χαραγμένος. Όλοι καταλάβαιναν ότι αυτός ήταν καταδικασμένος, είχε το ποινικό του μητρώο αποτυπωμένο πάνω στο μέτωπό του. Με ένα νόμο του ο Μέγας Κωνσταντίνος απαγορεύει την παραμόρφωση του προσώπου των καταδίκων. Γιατί, όπως λέει εκείνος, το πρόσωπο του ανθρώπου δε στιγματίζεται ποτέ, αφού είναι εικόνα του ουρανίου κάλλους.

Όταν κινείται σε χώρους, διεργασίες κοινωνικές και στέλνει εκπροσώπους, ειδικά στα θέματα τα εκκλησιαστικά, συνηθίζει να στέλνει εκπρόσωπό του όχι οποιονδήποτε πολιτικό που έχει καριέρα, αλλά έναν άγιο, τον Όσιο -έτσι λεγόταν, το όνομά του ήταν Όσιος· Όσιος, επίσκοπος Κορδούης- της σημερινής Κόρδοβα της Ισπανίας. Ένας άγιος, ο οποίος αναγνωρίστηκε αργότερα άγιος, ο Όσιος Κορδούης, εκπροσωπεί αυτόν. Γι' αυτό λοιπόν, για τον κατευνασμό των παθών δεν χρησιμοποιεί πολιτικά πρόσωπα, αλλά πρόσωπα πνευματικά και αγίους. Και έρχεται, με τις κινήσεις που κάνει, η συντριβή της εννοίας της μονοκρατορίας. Η Ρώμη ολόκληρη ήταν μονοκρατορική. Ποτέ η Ρώμη -για πεντακόσια και χρόνια- δεν συγκάλεσε μια ευρύτερη σύνοδο που ξεπερνούσε τη μονοκρατορία. Όταν εκείνος συγκαλεί την πρώτη Οικουμενική Σύνοδο, υπόσχεται να είναι θεατής και ακροατής, όχι κυρίαρχος. Συντρίβει έτσι αυτό το μοντέλο που έχει την έννοια της μονοκρατορίας της Ρώμης. Καταργεί τη μονοκρατορία και ο δικός μας ιστορικός, ο Παπαρηγόπουλος, τονίζει «η Ρώμη ουδέποτε συνεκάλεσε κοινή, πόλεων και εθνών, Σύνοδο». Και σ' αυτή τη Σύνοδο καλεί επισκόπους που δεν ανήκουν στο ρωμαϊκό κράτος· δέχεται την Εκκλησία που εκφράζει την οικουμενικότητα και παγκοσμιότητα, όχι το κράτος. Έτσι λειτουργεί μια αγαπητική παγκοσμιότητα, μέσα από το χώρο των ενωτικών δεσμών, των πνευματικών, που λειτουργεί η Εκκλησία. Και έρχεται ενάντιος στη σημερινή κερδοσκοπική παγκοσμιότητα· σήμερα το κέρδος είναι το στοιχείο της παγκοσμιότητας.

Καταργεί τους τύπους. Όταν εισέρχεται ως αυτοκράτορας στην πρώτη Οικουμενική Σύνοδο, εισέρχεται χωρίς τυμπανοκρουσίες, χωρίς τιμητικές υποδοχές, χωρίς συνοδεία οπλιτών. Κάθισε στο ορισμένο κάθισμα, όταν του εδόθη και άδεια

μάλιστα του εδόθη από τον πρόεδρο της Συνόδου. Κάνει έκκληση στο λαό του «χαρίστε μου λοιπόν ήσυχες μέρες και γαλήνιες νύχτες, ώστε στο εξής να μπορώ και εγώ να απολαύσω την ευχαρίστηση του καθαρού φωτός και την ευφροσύνη μιας ήσυχης ζωής».

Το πολιτικό του αύριο. Είναι σύνηθες το πολιτικό αύριο στους πολιτικούς και είναι συνηθισμένες οι προγραμματικές δηλώσεις. Είναι κάτι συγκλονιστικό. «Θα σταματήσω μέχρις ότου σταματήσει αυτός που προχωράει μπροστά μου και αυτός είναι ο Χριστός». Η ζωή του τελειώνει με μια προσευχή. Λέει στο Χριστό «σε παρακαλώ να είσαι πράος και ευμενής προς τους λαούς σου. Σε σένα αφιέρωσα την ψυχή μου μ' άγιο έρωτα κι αγνό και σεβασμό. Επιθυμώ να ειρηνεύσει ο λαός σου [προσέξτε: ο λαός σου, όχι ο λαός μου] και να είναι αδιατάρακτος προς χάριν της κοινής ωφελείας όλων των ανθρώπων. Και αν ακόμη είναι θέλημα του Κυρίου της ζωής και του θανάτου να συνεχιστεί η επίγεια ζωή μου και να συνυπάρχω με το λαό του Θεού, θα παισιώσω τη ζωή μου με όλους εκείνους τους κανόνες που αρμόζουν στο Θεό».

Ο άγιος Κωνσταντίνος. Ο Μέγας Κωνσταντίνος. Το πολιτικό του -όπως είπα- μανιφέστο. Μια άλλη προοπτική στο χώρο της πολιτικής. Είναι μήπως η μοναδική προοπτική, η προοπτική της οποιασδήποτε πολιτικής διεργασίας στα μεγάλα σχήματα των κρατικών μεγεθών αλλά και στα μικρά σχήματα των ομάδων που διοικούμε και κυβερνούμε; Από ό,τι γνωρίζω, ο χώρος της πολιτικής δεν έχει προστάτη άγιο. Μήπως ήρθε η ώρα να αποκτήσει; Μήπως εκείνος είναι εκείνος που μπορεί μέσα από αυτά τα διδάγματα που τα έκανε βιώματα της ζωής του να λειτουργήσει την προστασία του παλινδρομούντος πολιτικού λόγου;

